

Олександр
МУРАТОВ

Палац НА ПІСКУ

(“Дрібний біс” за Ф.Сологубом
у Київському театрі драми і комедії)

театр

Передонов - Володимир Горянський, Варвара - Світлана Орліченко. Фото. О.Друганова.

Не хочу стверджувати, що це бездоганний спектакль. Є в ньому чимало вад. І досить суттєвих. Наприклад, з великим трудом второпуєш головну думку. Для іншої вистави - смерть. Але це видовище завдяки таланту режисера та акторів не тільки плаває на поверхні, а ще й вражає розкутістю і творчим польотом.

Здається, якщо актор починає виставу на найвищій ноті і на цій ноті намагається грати її до самого кінця, то обов'язково щось увірветься: чи голос актора, чи його внутрішня енергія, чи глядацький терпець. Але, як це не дивно, не відбулося ні першого, ні другого, ні третього. Володимир Горянський спромігся довести спектакль до фіналу і глядачеві це було цікаво.

Є змазаність фіналу. Немає феєричного щастя героя з приводу досягнення мети - отриман-

ня посади інспектора (посада інспектора - це, можливо, символічно, містично парафраз з Кафки). Відбулось таке виключно через те, що підняти емоційне кипіння не було вже куди. Таких високих нот просто не існує. А через те, що не було найвищої точки накалу, не вийшов фінал: не відбулося падіння у прірву, коли з'ясувалося, що призначення на посаду інспектора було безпідставним.

Повторюю: за таких вад успіх вистави нібито був повністю неможливим. Але успіх був.

Гадаю, в цьому спектаклі режисер і актори видобули з мозкових глибин стільки блискучих вигадок, що коли все це дивишся, не звертаєш уваги на недоліки конструкції. У мене таке враження, що режисерських деталей і розкішних мізансцен вистачило б на п'ять непоганих вистав. Це,

безумовно, доказ обдарованості Юрія Одинокого. Якщо він зумів на досить хибному шляху здобути такого успіху, то чого б він міг досягнути на досконалій драматургії?

Його переробка “Мандрагори” Н.Макіавеллі теж мала значні драматургійні вади і теж не давала можливості повністю продемонструвати режисерський талант. І теж був успіх. Хоча я не у захопленні від тієї постановки. Все ж таки вона нагадувала не так вистави комедії дель-арте, як театральні “капусники”. А місцями режисер і виконавці демонстрували поганий смак. Всі вправи з горщиком (з сечею) викликали здорову огиду. Є, зрозуміло, люди, які сприймають це за гумор (існує ж досить специфічний “солдатський гумор”).

У “Дрібному бісі” всі дотепи за смаком бездоганні. І справді

смішні. Особливо приваблює те, що у виставі гумор головним чином не словесний, не на кшталт циркових реприз, а виникає з мізансцен, зі стосунків партнерів, з ситуацій. Тут не треба через сміх залу перепитувати у свого сусіди: "Що?.. Що він таке сказав?.." Все зрозуміло всім і зразу. І беззаперечно. Ось на цьому гуморі й енергійності, рухливості тримається спектакль.

Добре це чи погано?

З теоретичної точки зору: погано. Не можна будувати палац на піску.

Але з іншого боку: переможців не судять. А Юрій Одинокій, Володимир Горянський, Олександр Лінецький та всі інші виконавці перемогли глядача, тобто примусили його в захопленні просидіти дві години. Вони перемогли час, бо події роману розгортаються у досить давні і досить чужі нам часи. Вони перемогли недосконалість драматургії, але тут створили самі собі проблему. Адже талант драматурга - це дещо інше, ніж талант режисера. Є, зрозуміло, режисери, які мають драматургійний хист, та їх дуже мало. І, боюсь, Ю.Одинокій до них не належить. Але те, що на Україні з'явився яскравий режисерський талант, - безумовно.

Варто віддати належне й Едуардові Митницькому, який наполегливо просував і просуває молоду людину до успіху. У нашому театральному житті, як правило, відбувається за іншим принципом: художній керівник затискує найбільш талановитих конкурентів, а висуває поміркованого "середнячка", щоб самому на такому тлі виглядати зіркою.

Але майстер, який не залишає після себе достойних послідовників, прирікає свій театр на деградацію і забуття. Це скоріше виняток, коли пам'ятають засновників театрів, як-от Курбаса, Мейерхольда, Таїрова, Вахтангова, Крега, Рейнгарда, Брехта. Пам'ять про інших живе тільки завдяки життю їхніх театрів, тра-

Людмила - Леся Сміян, Пильников - Володимир Цивінський.
Фото О.Друганова.

Володін - Віталій Лінецький, Адаменко - Алла Масленникова,
Передонов - Володимир Горянський.

дицій, учнів. Едуард Митницький всіляко підтримує своїх послідовників і безпосередніх учнів. Тому він справедливо може називатися художнім керівником театру. Бо лише визначає напрямки і надає підтримку. Все інше - справа таланту і вміння по-

чатківців. Останнім часом ніде не з'явилося стільки нових режисерських імен, як у Театрі драми і комедії.

Хочеться вірити у майбутній розквіт українського театру. І бачачи успіх вистави, я сподіваюсь, що моя мрія не безпідставна.